

ปรสิตวิทยา

สำหรับพยาบาลและสาธารณสุข

ผศ.ดร.ณัฐวุฒิ แก้วพิฑุลย์

ปร.ด. (ชีวเวชศาสตร์), วท.ม. (ปรสิตวิทยา)

วท.บ. (สาธารณสุขศาสตร์), วท.บ. (อาชีวอนามัยและความปลอดภัย)

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
บทที่ 1 บทนำสู่ปรสิตวิทยา	1
ความหมายของปรสิตวิทยา	1
คำศัพท์ที่ควรทราบเกี่ยวกับปรสิตวิทยา	3
โฮสต์ที่สำคัญทางปรสิต	4
การเรียกชื่อปรสิต	10
การจำแนกปรสิตตามหลักทางวิทยาศาสตร์	11
การจำแนกชนิดของปรสิต	12
วงจรชีวิตของปรสิต	14
การปรับตัวของปรสิต	16
วิธีการเข้าสู่โฮสต์ของปรสิต	17
แหล่งที่พบเชื้อปรสิต	18
อาการทางคลินิกที่เกิดจากปรสิต	19
บทบาทของปรสิตที่มีต่อโฮสต์	21
กลไกการตอบสนองของร่างกายมนุษย์ต่อปรสิต	23
เอกสารอ้างอิง	24
บทที่ 2 โปรโตซัว	27
บทนำสู่โปรโตซัว	27
การจำแนกโปรโตซัว	31
โปรโตซัวที่มีความสำคัญทางด้านพยาบาลและสาธารณสุข	33
กลุ่มอะมีบา	33
<i>Entamoeba histolytica</i>	34

	หน้า
<i>Bastocystis hominis</i>	39
<i>Naegleria</i> spp.	43
<i>Acanthamoeba</i> spp.	47
<i>Entamoeba coli</i>	50
<i>Endolimax nana</i>	51
<i>Iodamoeba butschlii</i>	52
กลุ่มแฟลกเจลเลต	53
<i>Giardia lamblia</i>	53
<i>Dientamoeba fragilis</i>	57
<i>Chilomastix mesnili</i>	60
<i>Trichomonas vaginalis</i>	63
<i>Leishmania</i> spp.	67
<i>Trypanosoma</i> spp.	72
กลุ่มซีเลีย	78
<i>Balantidium coli</i>	78
กลุ่มสปอโรซัว	82
<i>Cryptosporidium</i> spp.	82
<i>Isospora belli</i>	86
<i>Cyclospora</i> sp.	90
<i>Toxoplasma gondii</i>	94
<i>Sarcocystis hominis</i>	99
<i>Microsporidium</i> spp.	102
มาลาเรีย	107
<i>Plasmodium falciparum</i>	108
<i>P. vivax</i>	110
<i>P. malariae</i>	112

<i>P. ovale</i>	114
<i>P. knowlesi</i>	116
กลุ่มที่เคยจัดเป็นโปรโตซัว	123
<i>Pneumocystis carinii</i>	123
สรุปรวบรวมยอดเกี่ยวกับโปรโตซัว	127
เอกสารอ้างอิง	130
บทที่ 3 พยาธิใบไม้	133
บทนำ	133
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพยาธิใบไม้ตับ	133
ลักษณะทั่วไปของพยาธิใบไม้	135
วงจรชีวิต	136
การจำแนกพยาธิใบไม้ตับ	138
พยาธิใบไม้ลำไส้	139
พยาธิใบไม้ลำไส้ขนาดใหญ่	139
<i>Fasciolopsis buski</i>	139
พยาธิใบไม้ลำไส้ขนาดกลาง	144
<i>Echinostoma malayanum</i>	145
<i>E. revolutum</i>	145
<i>E. ilocanum</i>	145
<i>Hypodermaeum conoideum</i>	145
พยาธิใบไม้ลำไส้ขนาดเล็ก	150
<i>Phaneropsolus bonnie</i>	150
<i>Prosthodendrium molenkampii</i>	151
<i>Heterophyes heterophyes</i>	152
<i>Metagonimus yokogawai</i>	153

	หน้า
<i>Haplorchis pumilio</i>	154
<i>Haplorchis taichui</i>	155
<i>Haplorchis yokogawai</i>	156
<i>Stellantchasmus falcatus</i>	157
พยาธิใบไม้ในเลือด	160
<i>Schistosoma mekongi</i>	163
<i>Schistosoma japonicum</i>	164
<i>Schistosoma mansoni</i>	165
<i>Schistosoma haematobium</i>	166
Animal Schistosome	167
พยาธิใบไม้ตับ	169
<i>Opisthorchis viverrini</i>	169
<i>Fasciola</i> spp.	175
พยาธิใบไม้ปอด	180
<i>Paragonimus westermani</i>	180
<i>P. heterotremus</i>	180
สรุปรอยโรคเกี่ยวกับพยาธิใบไม้	184
เอกสารอ้างอิง	186
บทที่ 4 พยาธิตัวตืดและพยาธิหัวหนาม	188
บทนำ	188
ลักษณะทั่วไปของพยาธิตัวตืด	189
ประเภทอวัยวะในการยึดเกาะของพยาธิตัวตืด	190
ระยะต่างๆ ที่สำคัญของพยาธิตัวตืด	190
พยาธิตัวตืดที่สำคัญทางการพยาบาลและสาธารณสุข	192
Order Cyclophyllidea	193

	หน้า
<i>Taenia solium</i>	193
<i>Taenia saginata</i>	198
<i>Echinococcus granulosus</i>	201
<i>Hymenolepis nana</i>	205
<i>Hymenolepis diminuta</i>	210
<i>Dipylidium caninum</i>	214
Order Pseudophyllidea	219
<i>Diphyllobothrium latum</i>	219
<i>Spirometra</i> spp.	223
พยาธิหัวหนาม (Thorny head worm)	227
<i>Macracanthorhynchus hirudinaceus</i>	227
<i>Moniliformis moniliformis</i>	229
สรุปรวมยอดเกี่ยวกับพยาธิตัวตืด	233
เอกสารอ้างอิง	235
บทที่ 5 หนอนพยาธิตัวกลม	238
บทนำ	238
การจำแนกกลุ่มพยาธิตัวกลม	238
พยาธิตัวกลมในลำไส้	242
<i>Trichuris trichiura</i>	242
<i>Enterobius vermicularis</i>	247
<i>Ascaris lumbricoides</i>	252
<i>Ancylostoma duodenale</i>	258
<i>Necator americanus</i>	260
<i>Strongyloides stercoralis</i>	265
<i>Capillaria philippinensis</i>	271

	หน้า
<i>Anisakis</i> spp	275
พยาธิตัวกลมในเลือดและเนื้อเยื่อ	279
<i>Angiostrongylus cantonensis</i>	279
<i>Trichinella spiralis</i>	283
<i>Gnathostoma spinigerum</i>	288
<i>Wuchereria bancrofti</i>	293
<i>Brugia malayi</i>	299
สรุปรวบรวมยอดเกี่ยวกับพยาธิตัวกลม	304
เอกสารอ้างอิง	307
บทที่ 6 สัตว์ขาข้อที่มีความสำคัญทางการแพทย์พยาบาลและ	310
สาธารณสุข	
บทนำ	310
ความหมาย	310
ลักษณะสำคัญของ Arthropods	311
การจัดจำแนกสัตว์ขาข้อ	312
ตัวเรือด	316
ตัวมวน	320
เหาบนหัวและเหาตามลำตัว	323
โลน	326
หมัด	329
ยุง	333
แมลงวัน	346
เจ็บไรทางการแพทย์พยาบาลและสาธารณสุข	360
สรุปรวบรวมยอดเกี่ยวกับสัตว์ขาข้อ	370
เอกสารอ้างอิง	373

	หน้า
บรรณานุกรม	375
ประวัติย่อผู้เขียน	381